

Els supervivents dels Sant Jordi

EL TEMPS ha visitat les llibreries dels Països Catalans per saber quins autors i quins llibres editats en llengua catalana, originals o traduïts, estan més vius, sense ser novetats. Són els supervivents dels Sant Jordi. I ha descobert que cada cop creix més el públic fidel a uns autors o a uns títols, antics o relativament recents, o que, per moda, segueixen escriptors actuals.

La novel·la *El violí d'Auschwitz*, de Maria Àngels Anglada, va ser una de les novetats del Sant Jordi del 1994, però, a diferència de moltes de les novetats d'aquell Sant Jordi, i d'altres títols de l'autora, s'ha mantingut comercialment viva, sense defallir, fins a vendre cent mil exemplars, a hores d'ara. Com se sap, l'editorial, Columna, ho ha celebrat amb un canvi de disseny del llibre.

No és l'única obra catalana, ni l'única obra traduïda al català, que ha sobreviscut als Sant Jordi. Hi ha títols que les llibreries no han deixat de vendre mai. I també autors. Per sort, el fenomen, que ja té algunes dècades d'història, s'ha anat enfortint els darrers anys.

L'any 1977, un grup anònim de patriotes va fer una edició clandestina, en facsímil, de la *Poesia completa* de Joan Salvat-Papasseit, cansats d'esperar que l'editorial que en tenia els drets —una editorial, cal dir-ho, dedicada preferentment a l'edició en castellà—, la reedités, tot i estar exhaurida. Ara, les editorials ja estan més atentes i ja fa anys que Salvat-Papasseit es va reeditant puntualment.

Salvat-Papasseit és un dels autors preferits pel lector català, generació rere generació. En prosa, l'autor que ha estat més present i constant a les llibreries, amb més títols exhibits, és Josep Pla. Ho va ser en els seus inicis literaris, als anys vint, ho va ser durant la represa editorial catalana de la postguerra i ho ha estat, finalment, a partir de l'inici de l'edició, l'any 1966 —amb

El quadern gris—, de l'*Obra Completa* de Destino, ben viva encara. Però no tan viva com els llibreters voldrien, i no pas per culpa dels lectors. Els llibreters dels Països Catalans consultats per EL TEMPS han coincidit a queixar-se que molts títols d'aquesta col·lecció no es reediten, i estan anys i panys exhaurits, tot i les peticions que en fan a la distribuïdora.

A banda dels volums de l'*Obra Completa* que els llibreters mantenen als seus prestatges, Pla ha estat present a través de dotzenes i dotzenes d'inclusions de molts dels seus títols en diverses col·leccions.

El gran company de Pla en els inicis de les seves aventures literàries, Josep Maria de Sagarra, ha estat un autor sempre present a les llibreries, però repartit en diversos prestatges. En les seccions de novel·la —*Vida privada—*, clàssics traduïts —*La divina comèdia—*, poesia, no ficció —les memòries— i teatre, sigui en qualitat d'autor original o com a traductor de Shakespeare.

De l'edat de Pla i Sagarra tenim el Miquel Llor de *Laura a la ciutat dels sants*. De la generació immediatament anterior a Pla, més que autors, han sobreviscut títols, en especial les grans novel·les de l'època modernista, com *Solitud*, de Víctor Català; *La punyalada*, de Marian Vayreda; *Els sots feréstecs*, de Raimon Casellas; *L'auca del senyor Esteve*, de Santiago Rusiñol, i *Josafat*, de Prudenci Bertrana. I Narcís Oller ha estat sempre present amb un parell o tres de títols.

Pel que fa als clàssics medievals, hi ha un títol que llueix per damunt de tots els altres, el *Tirant*, i també un autor, Ramon Llull.

De la generació posterior a Pla i Sagarra, els narradors que finalment s'han imposat de forma més estable han estat Pere Calders, a partir de l'èxit teatral d'*Antaviana*, i Mercè Rodoreda, anys abans, a partir de *La plaça del diamant*. Un autor que no semblava destinat a ser una de les figures del gremi, Joan Sales, ha imposat la novel·la *Incerta glòria* i el llibre *Cartes a Màrius Torres*.

Llorenç Villalonga té una obra extensa, però només ha mantingut viva *Bearn* a les llibreries. Salvador Espriu, les *Narracions*. I Joan Perucho, *Les històries naturals*.

Per a Francesc Trabal, el seu èxit, de fa alguns anys, ha semblat, malauradament, una moda. El prolífic Baltasar Porcel ha aconseguit fer-se un lloc més estable a partir del 2000, amb *El cor del senglar*. Com se sap, la seva recepció havia quedat tocada per culpa del fracàs de l'edició de la seva obra completa i per una manca de regularitat en la seva producció novel·lística.

Josep Maria Espinàs ha fidelitzat un gran nombre de lectors, i, gràcies a una producció intensa i variada, és un dels autors més sol·licitats a les llibreries, si bé en demanen, preferentment, les darreres novetats.

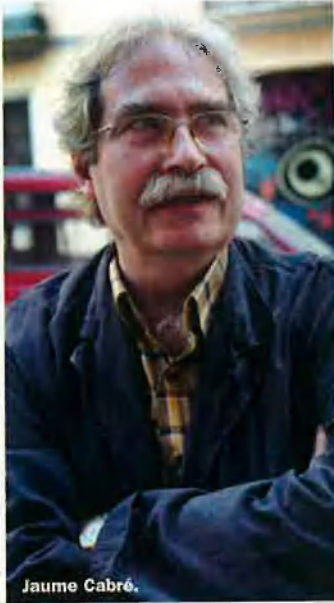
Entre els autors nascuts a finals dels anys quaranta i a principis dels cinquanta, hi ha un grup d'autors que han vist com tots els seus llibres es mantenen ben vius i que continuen tenint lectors. Ho van veure els malaguanyats Jaume Fuster, Montserrat Roig i Jesús Moncada, autors a qui la mort no ha aconseguit esborrar del mapa, i ho han vist Carme Riera, Jaume Cabré, Ferran Torrent i Quim Monzó. Més cap aquí, Sergi Pàmies. La recepció actual dels llibres antics d'Isabel-Clara Simó i de Maria Mercè Roca és irregular.

Joan Fuster, autor sempre sol·licitat, varia el seu èxit segons les reedicions de cada moment. Manuel de Pedrolo no és tan present com quan era viu i,

Josep Pla.

TVC / JORGE PENOLLO / BARRA GIL / EL TEMPS

Jaume Cabré.

Miquel Martí i Pol.

Mercé Rodoreda.

Joan Fuster.

EL TEMPS / EL TEMPS / GENERALITAT VALENCIANA / EL TEMPS

Joan Salvat-Papasselt.

Carme Riera.

Paul Auster.

Joan Margarit.

TINA BAGUÉ / TINA BAGUÉ / JORDI PLAY / JORDI PLAY

Quim Monzó.

Jesús Moncada.

Ferran Torrent.

a banda del *Mecanoscrit*, la presència d'un segon o tercer títol depèn de les recomanacions escolars.

Jordi Coca no ho va aconseguir en la primera etapa de la seva carrera, però sembla que, ara com ara, ha pogut imposar les seves darreres obres. També té la majoria dels seus títols vius Pep Coll.

Maria Barbal manté, amb una acceptació constant, la seva *opera prima*, *Pedra de tartera*. Alfred Bosch, *Atles furtiu*. Terenci Moix, *El dia que va morir Marilyn*. Lluís Racionero, *Cercamon*. I Miquel de Palol, *El jardí dels set crepuscles*. Miquel Bauçà, per la seva banda, ens ha deixat *Carrer Marsala* com una obra viva.

Més recentment, molts lectors s'interessen per l'obra, nova o no, de Julià de Jòdar, Imma Monsó i Francesc Serés, sense arribar, però, a xifres espectaculars. Joan F. Mira ha imposat el seu *Borja Papa*, llibre del 1996. El cas del títol que es va reeditant contínuament, com el de *Borja Papa*, és cada cop més freqüent. Ha passat, per esmentar els casos més coneguts d'aquests darrers anys, amb *Pa negre*, d'Emili Teixidor, i *La pell freda*, d'Albert Sánchez-Pinol. I també amb el reeditat *K.-L. Reich* d'Amat-Piniella.

En poesia, després de Salvat-Passeit, Ausiàs March és el clàssic més viu. També Verdaguier, amb reedicions que tenen més impacte que d'altres: *Canigó*, més que *L'Atlàntida*.

Però el gran fenomen de finals del XX i principis del XXI és Miquel Martí i Pol. La mort del poeta no ha refredat, en aquest 2008, l'interès dels lectors. Amb menys impacte, s'ha anat recordant Joan Maragall, Pere Quart, Josep Carner, Salvador Espriu, Gabriel Ferrater, Joan Brossa i Maria Mercè Marçal. Dels actuals, l'estrella és Joan Margarit. També són sempre demanats Narcís Comadira i Enric Casasses. I, pel que fa a títols, un dels de més requesta ha estat *Poemes de l'Alquimista*, de Josep Palau i Fabre.

Traduccions. Pel que fa als autors estrangers, hi ha passions que no s'acostumaven a veure en el mercat català fa uns quants anys. Per exemple, l'actual passió per Paul Auster, entre els vius. També per Paulo Coelho. I, entre els clàssics, Jane Austen.

De més lluny ve la sostinguda passió per Tolstoi, Poe, Dostoievski, Mann, Camus, Orwell, Capote, i Joyce, tant *Ulisses* com *Dublínesos*. La de Pessoa i Salinger és més recent. La de Stefan

Zweig és cíclica. L'actual seria més potent si l'editor (Quaderns Crema) no estigués més atent a publicar-lo en castellà o bé estigués més interessat a publicar-lo en català. Sempre són de venda regular *Moby Dick* i *Bartleby l'escrivent*, de Melville; *L'Alicia* de Carroll, *El petit príncep*, *L'illa del tresor*, *Dracula*, les narracions de Txèkhov i les *Cartes a un jove poeta*, de Rilke. Més recentment, *El perfum*, *L'amor retrobat* i *El nom de la rosa*, pel que fa a títols, i Primo Levi i Sándor Márai, pel que fa a autors.

Un altre autor amb fanàtics seria Gerald Durrell. I, pel que fa a la novel·la policíaca, John Le Carré, Andrea Camilleri i Donna Leon. Però molt més els títols nous que els antics. A diferència del suec Henning Mankell, que s'ha anat imposant més de mica en mica, i, els que el descobreixen tard, van recuperant les seves traduccions anteriors. És a dir, que el fons Mankell es mou més que els fons Camilleri i Leon. Per raons diverses, però, tant Agatha Christie com Jules Verne, i tants d'altres, no han trobat continuïtat en el nostre mercat.

Lluís Bonada
Núria Cadenes

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Roses

Esclaten les sexuals roses amb la força eròtica de la vida. De la sang dels déus de la Primavera naixien flors: del bell Adonis benamat brollaven les anemones; del jove Atis grifolaven violetes; de la sang vessada en autocastrar-se, perdent, cada any, la força genital, com les flors, cauen per fer arribar granats fruits. De la sang dels déus amorosos naixien vermelloses roses; velles contalles afirmaven que, en brotar Afrodita de les escumes de la mar, va voler deixar un record d'aquell miracle creant una meravella tan perfecta i preciosa

com la deessa i, mentre la bromera li acarona la pell de llençols blancs de neta neu, el seu bell solc de la vida generava una mai vista flor prodigiosa (les primeres foren blanques, però Dionís abocà una copa de vivífic vi i els conferí l'encant del color); fascinada, la va fer seua la deessa de l'amor i, així, la rosa va presidir tot acte d'estima: *A la rosa, l'amor s'hi posa*.

Altres rondalles engendraven, mentre l'Aurora es pentinava a l'alba, la rosa de la pura rosada, plançó del somriure d'Eros. Per la bellesa (*fresca com una rosa*) i el perfum, ha prefigurat el goig de l'amor, com les espines (*no hi ha rosa sense espines*) simbolitzaven el desamor. Per això, els enamorats del meu poble plantaven a l'estimada un roser —*Al roser l'amor hi veu*— de flors envellutades, el regaven i li preguntaven per la dona desitjada; quan es marcava, era la desestima. Per això, en arribar sant Jordi, reencarnació del suau i humit

vent Zèfir, que, portant pluges, prenyava de grans els cereals espigats, quan, a lloms d'un cavall com la neu, matava dolents dracs de l'hivern per salvar donzelles de primavera i d'aquella abundosa riuada de sang criava roses roges, els enamorats en regalaven als amants: "Rosa d'amor, flames devoradores,/ Rosa constant a dintre el terratrèmol,/ rosa fluint com la mateixa sang."

Periodista